

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
Reglementări legale în materie	15
Incursiuni istorice	35
Studiul personalității, provocare modernă pe terenul negocierii situațiilor de criză.....	49
Triada - negociator-terorist-ostatic - din perspectiva manageriei sresului	71
Știința din spatele relaxării, în timpul situațiilor de criză	89
Comunicarea – componentă de bază în negocierea situațiilor de criză	99
Actorii principali în derularea momentelor de criză.....	121
Tehnici de negociere.....	163
Tactici și metode de intervenție pentru capturarea teroriștilor	193
Tehnicile de prin ajutor care trebuie aplicate în situațiile de criză.....	217
Gestionarea momentului final, măsuri la încetarea interveției	245
Concluzii	255
Bibliografie	335

CUVÂNT ÎNAINTE

În fața proliferării fără precedent a fenomenului terorist, istoria contemporană este neputincioasă.

Confruntările politice, economice, confesionale teritoriale, degenerază în conflicte armate sângeroase și devastatoare. Tot mai mulți șefi de state, de guverne, lideri politici, personalități sociale ori militare cad victime ale terorismului. Lupta dintre teroriști și forțele antiteroriste sau contrateroriste este una continuă, pe toate planurile – informativ, tactic, psihologic, de acțiune – pentru realizarea surprinderii sau evitarea acesteia.

De cele mai multe ori însă forțele teroriste reușesc să surprindă, asigurându-și îndeplinirea scopului propus.

De câteva sute de ani, terorismul continuă să fie o realitate înfricoșătoare, în ciuda tuturor eforturilor de a combate acest fenomen sau, măcar, de a-i diminua efectele.

Însuși termenul de „terorism” este un derivat direct al celui de „teroare”, implicând astfel, o conotație negativă. Teroarea este întotdeauna înțeleasă ca o stare de groază, spaimă, frică ce tulbură și paralizează, iar această teamă colectivă poate fi indusă prin „terorizare”, prin practicarea terorismului. Fenomenul terorist este avantajat de existența acestei stări afective negative pe care o provoacă, oricând și oriunde. Pentru că teama celor din jur se înalță ca un zid protector în jurul fenomenului și îl apără de o analiză atentă care, detaliindu-i mecanismele, l-ar face mai ușor de înfrânt. Și tocmai de aceea, terorismul continuă să fie un fenomen încă neelucidat, un fel de cetate inexpugnabilă a lumii moderne. Cea dintâi și cea mai prețioasă armă necesară în lupta dedicată combaterii acestui flagel al zilelor noastre, la care și mass-media trebuie să fie alături de structurile antiteroriste autorizate, este cunoașterea.

Terorismul actual este unul de tip catastrofic care a depășit orice limită a raționalității. El vizează valori ale unei anumite civilizații, fiind astfel îndreptat împotriva umanității. Acordând semnificația cuvenită acestor date, putem să realizăm că acestea sunt încă un motiv în plus pentru care teroriștii trebuie privați, pe cât posibil, de oportunitățile oferite de Internet pentru a comunica și pentru a răspândi expertiza tehnică legată de terorism¹.

¹ The European Union Counter – „*Terrorism Strategy*”, 1446 05 REV 4.

Astfel, una dintre prioritățile cheie pentru „Prevenire” în Strategia de Contra terorism a Uniunii Europene este să dezvolte abordări comune pentru identificarea și stoparea problemelor ce țin de comportament, în special proasta utilizare a Internetului. Indiferent de denumire, răspândire sau culoare locală, terorismul este un fenomen ce lasă loc de interpretare. Urmărind fenomenul terorist în desfășurarea sa, se poate înțelege că dificultatea definirii provine atât din complexitate, cât și dintr-o largă divergență de poziții ale persoanelor, organizațiilor sau statelor implicate în lupta antiteroristă. O importantă transformare social-religioasă a ultimului secol care a apărut treptat este fundamentalismul promotor al întoarcerii la originile religioase pentru renașterea societății.

Unul dintre cele mai controversate fenomene ale secolului al XX-lea, fundamentalismul nu este definit exact, acest termen fiind folosit inițial de protestanții americani, la începutul anilor 1990, pentru a se diferenția de religiozii care promovau o doctrină liberală. De atunci, termenul a fost folosit mai degrabă pentru a se referi la mișcările de purificare apărute în toate religiile lumii, ca mecanism de apărare la o amenințare sau criză identitară. Intoleranța religioasă apare în perioade de anomie socială, era contemporană progresistă confruntându-se, în același timp, cu o incapacitate de reformare a vechii ordini politico-sociale, cu tendința de a destructura civilizațiile a căror formule de organizare socială îngredesc competiția directă cu hegemonismul economic și civilizația occidentală.

Întreaga umanitate a fost în ultimul timp confruntată cu o recrudescență a mișcărilor islamice și a terorismului internațional, care se vor resimți pe termen lung. Terorismul internațional de origine islamică este la fel de nociv ca și terorismul internațional de natură ideologică. Ambele tipuri de terorism sunt purtate în numele unor ideologii extremiste. Fundamentalismul musulman este un mod de a interpreta prevederile Coranului. În niciun caz nu trebuie pus semnul egalității între fundamentalism, extremism și terorism: poți fi musulman fără a fi fundamentalist, fundamentalist fără a fi extremist, extremist fără a fi terorist și poți fi terorist fără a fi nimic din toate celelalte, poți fi de toate la un loc sau nimic din toate câte sunt. Avându-se în vedere, totuși, preocupările U.E. de a găsi un echilibru între libertățile individuale și securitatea colectivă, inclusiv de redefinire a ordinii publice, a creării noii ordini internaționale după principii de inspirație globalistă pot aprecia că statele vor putea trece mai ușor peste

divergențele vieții în realizarea unui set de măsuri legislative, dar mai ales acționale față de terorism.

Terorismul internațional a devenit plaga cea mai dureroasă a lumii contemporane. Întâlnit sub multiple forme, acesta provoacă destabilizare și teamă. Teroriștii sunt persoane care își îndreaptă ura împotriva celor nevinovați, motivația care precede actul terorist corelându-se cu idealuri abstracte și valori absolute. Sentimentul vinovăției față de victimă este înlocuit cu cel al împlinirii unei „datorii de credință”.

Teroristul se consideră un instrument al justiției și, în numele acesteia, ucide. Terorismul nu are chip. El este pretutindeni și nicăieri. Oricine poate fi victima unui atac terorist. De aceea, lupta împotriva terorismului este, de fapt, o responsabilitate a tuturor.

Pentru a combate terorismul este necesar în primul rând să înțelegem care sunt rădăcinile răului.

O diagnosticare corectă asigură o mai bună vindecare. În cazul unei erori de judecată, boala se agravează.

Mai trebuie găsit tratamentul cel mai adecvat care să asigure o vindecare completă. Numeroasele atentate care au urmat după 11 septembrie 2001 demonstrează faptul că represiunea nu este de ajuns.

Așadar, neutralizarea metastazelor nu este suficientă pentru a învinge definitiv cancerul terorismului.

Prin urmare, securitatea antiteroristă nu poate fi privită prin numărul de tancuri, avioane, nave militare sau rachete. Atacurile teroriste vizează în special securitatea populației, ca mijloc de presiune asupra statelor.

În configurarea atacurilor nu este nevoie de un PIB fabulos sau de înalte performanțe în tehnologiile militare și spațiale. Principalii factori care contează sunt factorul uman și efectele psihologice.

Activitățile teroriste pot fi puse în aplicare de orice persoană, fără a avea cunoștințe speciale aprofundate.

O bombă poate fi confecționată din materiale care pot fi procurate cu ușurință. Aceste acțiuni sunt posibile oriunde. De cele mai multe ori, acțiunile teroriste nu lovesc în forța militară a unui stat, ci în societatea civilă. Scopul lor este implicarea emoțională a populației. Aceasta face ca presiunea psihologică asupra statului să fie mult mai puternică decât în cazul unui conflict militar clasic. Principalul obiectiv al acțiunilor de acest gen este răspândirea fricii. Cu cât frica este mai mare, cu atât mai mare este și presiunea asupra statului.

Reacția emoțională a populației față de consecințele atacurilor teroriste este firească. Teama că data viitoare s-ar putea să fii o victimă este pe cât se poate de reală. Un război dus în afara hotarelor proprii țări, chiar dacă se soldează cu pierderi mari, nu poate avea același efect pe care îl produce terorismul, din simplul motiv că aceste războaie sunt străine pentru marea majoritatea a oamenilor care nu trăiesc direct experiența câmpului de luptă.

Terorismul este fața întunecată a globalizării noastre. O lume globală, caracterizată prin revenirea ciocnirilor între marile puteri, care se vor confrunta, înainte de toate, în domeniul economic. Puterea economică a Chinei ne afectează mult mai mult viața cotidiană decât atentatele Al-Qaeda. Creșterea economică, locuri de muncă, șomaj, excludere socială, toate acestea ne influențează viața și societatea mult mai profund decât teama de terorismul internațional.

Economia globalizată, pe care unii o consideră o mare șansă, este percepută de alții ca fiind un adevărat flagel, ceea ce dă naștere la un sentiment de frustrare și nedreptate. Când dorințele nu pot fi nesatisfăcute, se declanșează violența. Ea este modul de exprimare al celor ce nu pot obține ceea ce au alții. Toată problema constă în a ști dacă Occidentul, motorul și pilotul globalizării dorește cu adevărat ca și celelalte popoare să beneficieze de același nivel de viață. La urma urmei, acest dezechilibru în ceea ce privește nivelul de dezvoltare îi convine de minune celui mai puternic, ce ar avea mai degrabă de pierdut decât de câștigat dintr-o mai corectă repartizare a bogăției.

În ceea ce privește religia, nu-i pot nega rolul în această supărare transformată în furie dezlănțuită.

Există un „naționalism islamic”, ce își găsește un evident ecou în rândul populației arabo-musulmane, care vrea să fie recunoscută. Dar trebuie separat de salafismul jihadesc, care reprezintă o minoritate de credincioși și care are la bază o viziune asupra lumii totalmente sterilă pentru viitorul celor pe care pretind că-i apără.

Prin urmare, teroristul se autodefiniște ca victimă, ca sacrificat în numele unor cauze sau idealuri nobile, ca luptător pentru libertate și justițiar social, etnic sau economic.

comisar-șef de poliție

Cătălin-Gabriel BUTOI-PUȚ